

Савремена Бугарска армија

ИЗМЕЋУ РЕФОРМИ, СКРАЋЕЊА И ИНТЕГРАЦИЈА

Фото: Министарство одбране Бугарске

УПРКОС БРОЈЧАНОМ СМАЊЕЊУ ПЕРСОНАЛНОГ САСТАВА, ФИНАНСИЈСКИМ ТЕШКОЋАМА, ТЕХНИЧКОМ ЗАОСТАЈАЊУ И УКИДАЊУ БРОЈНИХ ЈЕДИНИЦА, КОМАНДИ, УСТАНОВА И ШКОЛА, БУГАРСКЕ ОРУЖАНЕ СНАГЕ, ЗАХВАЉУЈУЋИ БОГАТОЈ ВОЈНОЈ ТРАДИЦИЈИ И СНАЖНИМ ТЕХНИЧКИМ СРЕДСТВИМА НАСЛЕЂЕНИМ МАХОМ ИЗ ВРЕМЕНА ЧЛАНСТВА У ВАРШАВСКОМ ПАКТУ, ПРЕДСТАВЉАЈУ РЕСПЕКТАБИЛНУ ВОЈНУ СИЛУ НА БАЛКАНУ

Пише Александар ЖИВОТИЋ

У годинама Хладног рата бугарске оружане снаге имале су изузетну важност за Совјетски Савез и Варшавски пакт. Својим географским положајем на самом јужном боку Источног блока у Европи, територијално широко отворена према чланицама НАТО-а – Грчкој и Турској, с дугом и осетљивом границом према тада неутралној Југославији која је често долазила у отвореније или прикривеније конфликте с источноевропским земљама, Бугарска је представљала истовремено једну од најосетљивијих тачака источног војног блока, али и кључни природни мостобран тог војнополитичког савеза према мореузима, Средоземљу и Јадранском басену. Стога су њене оружане снаге у бројчаном и техничком смислу биле вишеструко снажније у односу на оптималне мере које би се могле очекивати ако се узму у обзир тадашњи бугарски људски и материјални потенцијали.

Крај хладноратовске епохе, крах земаља „реалног социјализма”, распуштање Варшавског уговора, нарастајућа економска криза и започете политичке и економске реформе наметали су убрзано скраћење бугарских војних потенцијала. Недаће транзиционих времена и одсуство снажне војнотехничке потпоре какву је Бугарска имала у Совјетском Савезу

одредили су карактер будућих војних реформи. Зато су године између 1990. и 1998. биле обележене сталним рестрикцијама, недостатком резервних делова и горива, као и одливом најквалитетнијег кадра услед убрзаног пензионисања и ниских примања које је галопирајућа инфлација обезвредила. Нов талас реформи који је започео 1998. додатно је умањио бугарске војне ефикасности да би приступањем НАТО-у марта 2004. трасирало пут обликовању савремене Бугарске армије.

Током деценије и по реформи бугарске оружане снаге сведене су са око 155.000 на 32.000 људи. Укидањем обавезе служења војног рока крајем 2007. бугарске војне снаге су у потпуности професионализоване.

Добивши своју нову физиономију, Бугарска армија је реорганизована и у организационом и доктринарном смислу прилагођена чланству у НАТО-у. Главни орган политичког управљања системом одбране постало је Министарство одбране, док је војно руковођење у надлежности Одбрамбеног штаба, односно ранијег Генералштаба. Одбрамбеном штабу подређена је Здружена оперативна команда, део јединица задужених за обезбеђење командовања и логистичку подршку, команде копнених снага, ваздухопловства и ратне морнарице и 68. специјална бригада, чије су јединице стациониране углавном у

Пловдиву. Министарству одбране директно су потчињене Војна и Војно-медицинска академија, Национални одбрамбени универзитет, Виша војнопоморска школа, војна обавештајна служба и војна служба безбедности с војном полицијом. Истовремено, председнику Републике Бугарске као врховном команданту директно је потчињена гардијска јединица која се састоји из два батаљона.

КОПНЕНА ВОЈСКА

Ударну снагу садашње Бугарске армије чини Копнена војска укупне јачине око 14.000 људи, организована у две механизоване бригаде (2. са командом у Старој Загори и 61. са командом у Карлову), које имају идентичан формацијски састав. У њихов састав улазе по један командни батаљон, три механизована батаљона, самоходни артиљеријски дивизион, противавионски дивизион, инжињеријски батаљон, батаљон за логистичку подршку и чета војне полиције. Постоје и два самостална механизована батаљона који базирају у Врацама и Благоевграду. Центру за обуку у Плевену потчињена су још два механизована батаљона, као и батаљон за основну обуку. У саставу копнене војске су још и 4. артиљеријски пук стационаран у Асеновграду, који поред командне и логистичке јединице има ракетни, хаубички и противоклопни дивизион, као и дивизион вишецевних бацача ракета; 55. инжињеријски пук у Беленама, који уз командну и логистичку јединицу има три инжињеријска батаљона – по један пионирски, понтонирски и мешовити инжињеријски; 110. логистички пук с командном јединицом и два батаљона; 1. извиђачки батаљон; 38. батаљон АБХО; специјалистичке центре за обуку, складишта и посебан батаљон задужен за цивилно-војну сарадњу, психолошку и географску подршку. Поседну новину у бугарској копненој војсци представља прерастање 101. алпинског батаљона у самосталан алпински пук, чиме је способност вођења операција на брдско-планинском терену бу-

ТОКОМ ДЕЦЕНИЈЕ И ПО РЕФОРМИ БУГАРСКЕ ОРУЖАНЕ СНАГЕ СВЕДЕНЕ СУ СА ОКО 155.000 НА 32.000 ЉУДИ. УКИДАЊЕМ ОБАВЕЗЕ СЛУЖЕЊА ВОЈНОГ РОКА КРАЈЕМ 2007. ГОДИНЕ БУГАРСКЕ ВОЈНЕ СНАГЕ СУ У ПОТПУНОСТИ ПРОФЕСИОНАЛИЗОВАНЕ.

гарских оружаних снага знатно увећана. У оквиру те јединице припремају се и бугарски војници одређени за службу у међународним војним снагама у Авганистану.

Бугарске копнене јединице су током минуле две деценије учествовале у низу борбених и мировних мисија под окриљем НАТО-а и ОУН. У наоружању Копнене војске доминирају средства совјетске производње, превасходно тенкови типа Т-72 (око 400 комада), борбена возила пешадије БМП-1, оклопни транспортери типа БТР-60 и МТ – ЛБ, самоходна артиљеријска оруђа калибра 122 милиметра 2С1 „гвоздика“, хаубице Д-20 калибра 152 милиметра и вишецевни бацачи ракета БМ – 21 „град“ калибра 122 милиметра.

РАТНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО

Бугарско ратно ваздухопловство је током минулих реформи претрпело драстичне редукације, при чему је сведено на око 6.750 људи. Услед смањења бројног стања, истицања техничких ресурса и немогућности модернизације, некада бројно и може се рећи предимензионирано ваздухопловство сведено је на практично три ваздухопловне базе: Граф Игњатијево – где базира ловачка ескадрила опремљена авионима МиГ-29, Крумово – где се налазе ескадриле борбених и транспортних хеликоптера и транспортна авијацијска ескадрила и Безмер – где базира јуришна авијацијска ескадрила опремљена авионима типа СУ-25. У бази у Доњој Митрополији се уз Ваздухопловну војну академију налазе и школске авијацијске јединице. Поред авиона и хеликоптера (Ми-8, Ми-17, Ми-24) совјетске прои-

зводње, у употреби су и школски авиони чехословачке производње (Л-39), док се у транспортним авијацијским и хеликоптерским јединицама налазе и француски (AS532) и амерички хеликоптери (Bell 206), као и транспортни авиони швајцарског (PC-12) и италијанског порекла (C-27J Spartan), док се за ловачку авијацију планира набавка авиона типа F-16. У саставу ваздухопловства је и База намењена за командовање, управљање и ваздушно осматрање, као и Противавионска ракетна база у чији састав, поред командних и логистичких јединица, улазе специјализовани полигон за гађање противавионских ракетних јединица „Шабла“, ракетни дивизион опремљен системом С-300П, три ракетна дивизиона система „нева“ и ракетни дивизион опремљен системом „куб“. Иако драстично смањене у односу на свој ранији састав, бугарске ракетне јединице ПВО по својој ватреној моћи представљају респектабилну групацију.

ПОМОРСКЕ СНАГЕ

Поморске снаге Бугарске броје нешто више од 3.500 људи. Команда се налази у Варни, док војнопоморска база у Бургасу има своја два пункта базирања – у Варни и Атији. На оба пункта базирања налазе се по један патролни и миноловачки дивизион, с тим што се у Варни налазе и по један дивизион помоћних бродова и обалских ракетних система. Ван састава пунктова базирања су јединице за електронска дејства, обалски ракетни дивизион, обалска артиљеријска батерија, одред поморских диверзаната, посебна инжињеријска чета, као и јединице намењене за одржавање везе и логистичку подршку. Под командом морнарице је и једна хеликоптерска ескадрила с хеликоптерима Ми-14 и AS565. Од пловних јединица, бугарска морнарица располаже с три некадашње белгијске фрегате које су 2005–2009. ушле у строј, као и с једним великим патролним бродом совјетске производње – фрегатом класе „Кони“. Ту су и два мала против-

ДОБИВШИ СВОЈУ НОВУ ФИЗИОНОМИЈУ, БУГАРСКА АРМИЈА ЈЕ РЕОРГАНИЗОВАНА И У ОРГАНИЗАЦИОНОМ И ДОКТРИНАРНОМ СМISЛУ ПРИЛАГОЂЕНА ЧЛАНСТВУ У НАТО-у. ГЛАВНИ ОРГАН ПОЛИТИЧКОГ УПРАВЉАЊА СИСТЕМОМ ОДБРАНЕ ПОСТАЛО ЈЕ МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ, ДОК ЈЕ ВОЈНО РУКОВОЂЕЊЕ У НАДЛЕЖНОСТИ ОДБРАМБЕНОГ ШТАБА, ОДНОСНО РАНИЈЕГ ГЕНЕРАЛШТАБА.

подморничка брода совјетске производње – корвете класе „Паук” и један мали ракетни брод добијен из СССР-а – корвета класе „Тарантула”. Миноловци и помоћни бродови су углавном совјетског и бугарског порекла, док су у мањем броју набављени у Белгији и Италији. Изласком из флотног састава подморнице „Слава” 2011. године укинута су подморничке јединице бугарске ратне морнарице. Свођењем на садашњи ниво бугарске по-

морске снаге ограничене су искључиво на заштиту сопствених територијалних вода и приобаља и често симболично учешће у заједничким операцијама у оквиру НАТО-а.

ПРЕСТРОЈАВАЊЕ

Током минуле три деценије Бугарска армија прешла је пут од једног од најпоузданијих и најчвршћих совјетских савезника у Варшавском пакту до чланства у НАТО-у. Војно престројавање, које је подразумевало низ болних резова, оставило је снажне последице на целокупан бугарски систем одбране. Упркос бројчаном смањењу персоналног састава, финансијским тешкоћама, техничком заостајању и укидању бројних јединица, команди, установа и школа, бугарске оружане снаге, захваљујући богатој војној традицији и снажним техничким средствима наслеђеним махом из времена чланства у Варшавском пакту, представљају респектабилну војну силу на Балкану.!